

Stockholm 2015-02-02

Till
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
ku.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över promemorian "Förstärkt skydd av kulturegendom vid väpnad konflikt och under ockupation", Ds. 2014:36, Kulturdepartementet, Ku2014/1766/RFS

Sammanfattning

Svenska Röda Korset välkomnar en svensk ratificering av tilläggsprotokoll II till konventionen om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt (kulturkonventionen).

Bakgrund

Inom ramen för UNESCOs verksamhet upprättades i Haag 1954 konventionen om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt (kulturkonventionen). Konventionen och dess tilläggsprotokoll I trädde i kraft den 7 augusti 1956 och för svensk del den 22 april 1985 (SOU 2010:72 s.172). År 1999 antogs tilläggsprotokoll II till konventionen. Det trädde i kraft den 9 mars 2004. Sverige undertecknade protokollet den 26 mars 1999 (SOU 2010:72 s. 172). Den remitterade promemorian berör Sveriges ratificering av tilläggsprotokoll II.

Tilläggsprotokoll II kompletterar kulturkonventionen och medför ytterligare förstärkningar av skyddet av kulturegendom. Förändringarna i relation till kulturkonventionen innebär i huvudsak följande.

Begreppet militär nödvändighet får en tydligare definition för att förhindra missbruk av kulturegendom som åtnjuter skyddet. De skyddsåtgärder som enligt konventionen ska vidtas preciseras och bestämmelserna om respekt för kulturegendom utvecklas. En ny tredje kategori med högre skyddsnivå skapas för kulturegendom som utgör kulturarv av stor betydelse för mänskligheten, kulturegendom med förstärkt skydd. Vidare införs en provisorisk ordning för att skydda kulturegendom vid akuta hot. Vissa förfaranden definieras som brott mot

konventionen och protokollet och det krävs att sådana brott kriminaliseras i nationell lagstiftning. Vidare regleras jurisdiktion, utlämnande för brott och ömsesidig rättslig hjälp. För att svensk rätt fullt ut ska uppfylla protokollets krav föreslås att lagstiftningen kompletteras i två avseenden. I lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser föreslås att bestämmelsen om krigsförbrytelse i 6 § ändras så att den omfattar all sådan egendom som skyddas enligt kulturkonventionen och tilläggsprotokoll II, dvs. även i den mån egendomen inte tillhör annan. Vidare föreslås att en ny bestämmelse införs i 9 kap. 1 § kulturmiljölagen (1988:950) som kriminaliserar militär användning av särskilt betydelsefull kulturegendom.

I promemorian föreslås även att regeringen bör fatta beslut om vilken kulturegendom som ska anmälas för att komma ifråga för det förstärkta skyddet enligt protokollet. Riksantikvarieämbetet bör få i uppdrag att förbereda anmälningar i samverkan med Försvarmakten. Samråd bör även ske med Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, Kungl. biblioteket, Riksarkivet och berörda länsstyrelser.

När det gäller ekonomiska konsekvenser av förslagen kan det uppkomma behov av vissa resurser för inventeringsarbete hos Riksantikvarieämbetet. Dessa kostnader bedöms kunna finansieras inom ramen för Riksantikvarieämbetets befintliga anslag. I övrigt uppstår inga nämnvärda kostnader för det allmänna eller för enskilda.

Svenska Röda Korsets synpunkter

Svenska Röda Korset välkomnar en svensk ratificering av tilläggsprotokoll II till konventionen om skydd för kulturegendom i händelse av väpnad konflikt (kulturkonventionen).

I de utbildningsinsatser i folkrätt som Svenska Röda Korset genomför utbildar vi kontinuerligt i dessa frågor. Vi ställer oss därför positiva till tydliga skrivningar i en kommande proposition kring centrala begrepp och avgränsningar.

I förhållande till artikel 15, punkten e, noteras att punkten omfattar stöld, bortförande eller vandalism av kulturegendom som inte är annans, *även om det inte sker i stor omfattning* (så som krävs enl. förslag till ändring i lagen (2014:406) om straff för folkmord, brott mot mänskligheten och krigsförbrytelser). Vi hittar inte något resonemang kring hur protokollets krav på att kriminalisera dessa gärningar är genomfört i svensk rätt.

SVENSKA RÖDA KORSET

Ulrika Årehed Kågström,
generalsekreterare